

УДК 316. 472.4

Олена Лобовікова

ОСОБЛИВОСТІ СПІЛКУВАННЯ В МЕРЕЖЕВИХ СПІЛЬНОТАХ

В умовах становлення інформаційного суспільства змінився характер спілкування – у мережеских спільнотах воно не залежить від просторової близькості і може забезпечуватися засобами дистанційної комунікації. Спілкування в мережеских спільнотах виконує низку функцій: пізнавальну, розвиваючу, спонукаючу, згуртовуючу. Особливості спілкування в віртуальному просторі пов'язані з обмеженою здатністю використовувати невербальні засоби комунікації, які призводять до труднощів емоційного сприйняття і отримання повної інформації.

Ключові слова: спілкування, соціальні мережі, мережева реальність, інформаційне суспільство.

Лобовникова Е.

ОСОБЕННОСТИ ОБЩЕНИЯ В СЕТЕВЫХ СООБЩЕСТВАХ

В условиях становления информационного общества изменился характер общения – в сетевых сообществах оно не зависит от пространственной близости и может обеспечиваться средствами дистанционной коммуникации. Общение в сетевых сообществах выполняет ряд функций: познавательную, развивающую, побуждающую, сплочивающую. Особенности общения в виртуальном пространстве связаны с ограниченной способностью использовать невербальные средства коммуникации, которые приводят к трудностям эмоционального восприятия и получения полной информации.

Ключевые слова: общение, социальные сети, сетевая реальность, информационное общество.

Lobovnikova O.

THE SPECIFIC OF COMMUNICATION IN THE NETWORK COMMUNITIES

In the formation of the information society has changed the nature of communication – in online communities, it does not depend on spatial proximity and can be provided by means of remote communication. Communication in online communities serves: cognitive, developmental, induce, integrational functions. Features of communication in virtual space associated with reduced use of non-verbal communication that lead to emotional difficulties of perception and complete information.

Keywords: *communication, social networks, the network reality, information society.*

Постановка проблеми. В умовах становлення інформаційного суспільства змінився характер соціальних зв'язків людей – вони стали більш різноманітними, виступаючи як засіб отримання інформації, ділових контактів, проведення дозвілля, спілкування. Більшість з них не залежать від просторової близькості і можуть забезпечуватися засобами дистанційної комунікації. Велику роль у формуванні та підтримці такої форми соціальності відіграє Інтернет і створення віртуальних соціальних мереж. Як свідчать світові події початку XXI ст. (арабська весна, Осциру Wall Street, Болотна площа або лондонські погроми та ін.), важко недооцінити роль мережевих спільнот, адже на зміну «помаранчевих революцій» прийшли «революції 2.0», відмінна риса яких – ключова роль Інтернету. Нова реальність в інформаційному просторі викликає потребу соціологічного осмислення особливостей спілкування в віртуальному просторі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій з проблеми. Розвиток досліджень комунікації пов'язують з роботами німецького соціолога М. Вебера; важлива роль у становленні сучасних поглядів на проблему комунікації належить Н. Луману. На теренах СНД велика кількість публікацій присвячена окремим сторонам впливу нових комунікативних ресурсів на суспільне життя, психологічних наслідків впливу сучасних інформаційних систем на особистість і особливостей міжособистісного спілкування в умовах інформатизації суспільства (Ю. Бабаєва, А. Жичкіна, В. Іванов, С. Коноплицький, В. Нестеров, С. Щеглова та ін.).

Науковці досліджують переважно філософські аспекти природи комунікацій, функції, співвідношення соціальних структур суспільства і результати людської діяльності з урахуванням різноманітних комунікативних засобів комунікації (взаємозв'язки, повідомлення, обмін інформацією, вплив на суспільство в цілому). Серед робіт вітчизняних соціологів, присвячених інформаційному аспекту розвитку суспільства, виділимо монографію В. Н. Щербіни («Образи інформаційного суспільства»); різні аспекти дослідження проблем інформатизації суспільства проведені Н. В. Коритніковою, О. Р. Личковською та ін.; прикладні аспекти комунікацій представлені в роботі Н. М. Лисиці, Ю. В. Белікової «Соціологія реклами» та ін.

Формулювання цілей (мета) статті. Незважаючи на численні публікації з проблематики інформаційного суспільства, особливості спілкування у мережевих спільнотах є маловивченим феноменом в соціології; отже вельми актуальним стає аналіз взаємодії в мережевому співтоваристві в сучасних умовах.

Викладення основного матеріалу. Спілкування – складний процес взаємодії між людьми, що полягає в обміні інформацією, а також у сприйнятті і розумінні партнерами один одного. Спілкування в мережевих спільнотах виконує такі функції: пізнавальну, розвиваючу, спонукаючу, згуртовуючу.

Пізнавальна функція полягає в тому, що спілкування є джерелом інформації (через сторінки користувачів соціальної мережі, вкладки новин, інформаційні рядки та ін.) про події, в соціумі, у сфері, до якої належить референтна група, з якою ідентифікує себе користувач соціальної мережі.

Розвиваюча функція полягає в соціалізації особистості та реалізується завдяки обміну знаннями, судженнями, думками, переживаннями, цінностями та ідеалами, мотивами та інтересами.

Спонукаюча функція є одним з чинників соціальної детермінації поведінки людей, спонукання у них інтересів, цілей, планів, мотивів, бажань, потреб, вчинків і дій, а також регулювання їх поведінки.

Згуртовуюча функція – сприяє виникненню єдиної думки, досягненню взаєморозуміння, злагоди, відшукання компромісу, встановленню близьких взаємин, узгодженню дій.

Особливістю побудови соціальних мереж стало те, що їх зміст наповнюється самими користувачами, а крім спілкуван-

ня, в акторів з'являється можливість споживати медіа-контент і весь спектр розважальних продуктів (музика, відео, ігри та ін.), вести економічну, політичну та інші види діяльності. Соціальні мережі є відображенням в Інтернеті спільнот людей, представлених у реальності. Всередині цих віртуальних об'єднань люди взаємодіють частіше за допомогою письмового спілкування. Важливим аспектом у реальному спілкуванні є ті емоції та почуття, які ми передаємо нашому співрозмовнику, проявляючи тим самим почуття симпатії або ж антипатії щодо нього. Часто ми можемо зрозуміти ставлення людини до себе саме через ті емоції, які присутні під час спілкування. Важко визначити ставлення людини до себе, не знаючи реальних думок і намірів людини, не спостерігаючи її настрій, просто читаючи «сухий» текст в інтернеті. Однією з особливостей спілкування в соціальних мережах є «анонімність». Співрозмовники не можуть бачити один одного, а значить вони не можуть повною мірою розкрити весь зміст листування. Соціальна мережа полегшує можливість анонімності, це відбувається за рахунок того, що людина не бачить реального співрозмовника, вона лише представляє його, тобто листування вибудовується на рівні внутрішніх образів. Ці образи створюються з фотографій, побачених на сторінці, зі спогадів тембру голосу, якщо розмова була в реальності і т. ін. Створюючи сторінку в соціальній мережі, користувач має свободу вибору при вказівці свого імені, статі, віку, зовнішності. У переважній більшості мережевих спільнот передбачається реєстрація користувачів з наданням індивідом інформації про себе для ідентифікації. Проте при віртуальній комунікації, в переважній більшості випадків, користувачі вказують деякі достовірні дані, хоча мають можливість обмежувати інформацію про себе до бажаного рівня. Вказівка достовірних персональних даних, на наш погляд, безпосередньо пов'язана з метою, яку переслідує користувач, створюючи сторінку в соціальній мережі. Більш високий ступінь свободи віртуальної ідентифікації тісно пов'язаний з такими важливими аспектами відмінності віртуальної та реальної комунікації, як ступінь психоемоційної напруженості і характер самопрезентації. Якщо досвід взаємодій в реальному світі і конструювання на підставі цього досвіду певних ідентичностей безпосередньо пов'язаний з фактором психоемоційного навантаження, то у віртуальному світі таке навантаження значно знижу-

ється, що дозволяє виконувати дії, на які користувач може бути нездатний в реальному світі.

Опитування, проведене на порталі Вищої школи економіки (Росія), показало, що, на думку респондентів, мережі «зтягують» і забирають надто багато часу, витісняють реальне спілкування, забезпечують «надмірність спілкування та інформації» [3]. За думкою китайських вчених F.Lin, Y.Zhou, Y.Du, L.Qin, Z.Zhao, зловживання Інтернетом може заподіяти шкоди мозку: за даними проведеного дослідження у 17 підлітків, які страждають інтернет-залежністю, були виявлені структурні і функціональні зміни в тій частині мозку, яка відповідає за когнітивно – інтелектуальні здібності та прийняття рішень. Британський професор Сьюзан Грінфілд вважає, що соціальні мережі роблять людей безвідповідальними і сприяють розвитку Інтернет-алкоголізму у Європі [4]. Проте, незважаючи на застереження вчених, динаміка розповсюдження соціальних мереж свідчить про досить великі темпи зростання їх користувачів по всьому світу, а отже і віртуального спілкування.

Висновки. В умовах становлення інформаційного суспільства відбувається процес трансформації звичних форм спілкування за допомогою віртуальної реальності. Спілкування в мережевих спільнотах виконує низку функцій: пізнавальну, розвиваючу, спонукаючу, згуртовуючу. Особливість спілкування в віртуальному просторі пов'язана з обмеженою можливістю використання невербальних способів спілкування, яке призводить до складнощів емоційного сприйняття та отримання повноцінної інформації, що може викликати певні проблеми. Визначаючи специфіку процесу взаємодії в мережевому співтоваристві, необхідно виділити такі відмінні риси, як багаторівневу взаємодію, багатоканальність, опосередкованість зв'язку і відкритість, можливість практично необмеженого розширення групи спілкування, що важко досягти поза віртуальною взаємодією.

Література:

1. Число пользователей соцсетей за три года выросло почти в 6 раз [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://vkurse.ua/analytics/chislo-polzovateley-socsetey.html>.

2. Названы самые популярные социальные сети в Украине [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://tech.obozrevatel>.

com/testdrive/36728-nazvaniy-samyie-populyarnyie-sotsialnyie-seti-v-ukraine.htm.

3. Государственный университет – Высшая школа экономики. [Электронный ресурс]. – Режим доступа : www.hse.ru.

4. Исследование интернет- зависимость к повреждениям мозга [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://hghltd.yandex.net/yandbtm?fmode=inject&url=http%3A%2F%2Fpoliticon1.at.ua%2Fforum%2F67-2039-1&tld=ua&lang=ru&t>.